

Kripto Varlıkların Dijital Miras Boyutu ve Veraset İntikal Vergisi Açısından Değerlendirilmesi

Burçin Bozdoğanoglu¹

RESEARCH ARTICLE

Araştırma Makalesi

MAKALE BİLGİSİ

Gönderme: 29.01.2024

Düzeltilme : 24.04.2024

Kabul : 01.05.2024

Yayın : 30.06.2024

iThenticate benzerlik oranı: %13

JEL Kodu:

K34, G19, H19

Anahtar Kelimeler:

Kripto varlık, NFT, Dijital Miras, Vergilendirme, Veraset İntikal Vergisi

Ö Z E T

Dijitalleşme sürecinin hız kazanması sonrası insan hayatının vazgeçilmez parçası haline gelen internet teknolojisi, alışveriş uygulamaları, sosyal medya hesapları, bulut bilişim ve son olarak blokzincir teknolojisiyle birlikte kripto paralar neredeyse tamamen dijital bir dünyanın kapılarını açmıştır. Bireylerin müzik dinlemek, fotoğraf arşivlemek, film izlemek, işlerini takip etmek üzere e-posta hesapları oluşturmak ve arkadaşlarıyla iletişim kurmak için sosyal medya hesapları oluşturmak üzere kişisel verileriyle giriş yaptıkları bu dijital dünyada oluşturdukları ve biriktirdikleri ayak izleri geleneksel anlamda miras kavramının da değişimi sonucunu da beraberinde getirmiştir. Dijital miras kavramı kaynağını dijital varlıkların oluşturduğunu ve gerek ulusal gerekse uluslararası literatürde yeni sayılabilecek bir kavramdır. Çalışmanın amacı mevcut mevzuatımızda para, emtia ya da gayrimaddi varlık şeklinde bir sınıflandırmaya dahil edilemeyen, hukuki ve vergisel açıdan yeni bir tanım da yapılmayan kripto varlıkların edinilmesi ve miras konu olması halinde veraset intikal vergisi karşısındaki durumunun değerlendirilmesidir.

Citation: Bozdoğanoglu, B. (2024). "Kripto Varlıkların Dijital Miras Boyutu ve Veraset İntikal Vergisi Açısından Değerlendirilmesi". *International Journal of Public Finance*. 9(1), 151 – 174.

<https://doi.org/10.30927/ijpf.1427380>

¹ Prof. PhD., Bandırma OnYedi Eylül University, Türkiye, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9337-2895>, bbozdoganoglu@bandirma.edu.tr

Evaluation of Crypto Assets in terms of Digital Legacy Dimension and Inheritance Tax

ARTICLE INFO

Submitted : 29.01.2024

Revised : 24.04.2024

Accepted : 01.05.2024

Available : 30.06.2024

iThenticate similarity score: 13%

JEL classification:

K34, G19, H19

Keywords:

Crypto Asset, NFT, Digital Legacy, Taxation, Inheritance Tax

ABSTRACT

Internet technology, which has become an indispensable part of human life after the acceleration of the digitalisation process, shopping applications, social media accounts, cloud computing and finally cryptocurrencies with blockchain technology have opened the doors to an almost completely digital world. The footprints that individuals create and accumulate in this digital world, where they log in with their personal data to listen to music, archive photos, watch films, create e-mail accounts to follow their work and create social media accounts to communicate with their friends, have brought about the change of the concept of heritage in the traditional sense. The concept of digital heritage is a new concept in both national and international literature, the source of which is digital assets. The aim of the study is to evaluate the status of crypto assets, which cannot be categorised as money, commodity or intangible asset in our current legislation, and no new definition is made in legal and tax terms, against the inheritance transfer tax in case of acquisition and inheritance.

Extended Summary

The use of new digital tools and applications, which are included in our lives every day with the developments in technology, differentiates daily life and changes the elements of earning. In this context, one of the new concepts that have emerged recently with the digitalisation of economic activities and transactions is "digital heritage". In legal terms, the transfer of the property, rights and debts acquired by the individual during his/her lifetime to his/her heirs upon his/her death is evaluated within the framework of the provisions of the Civil Code on inheritance law. In this framework, inheritance refers to the rights, debts and goods with material value that are left to the heirs of a person upon his death. On the other hand, the concept of digital heritage, which can be expressed as the management process of digital assets emerging as part of the digitalised daily life routine and the transfer of these assets to the future, is not in a position to be evaluated with the existing provisions in legal and tax terms as a result of the continuous change in this field.

In technical terms, a digital asset refers to anything in binary form (0 and 1) and created by numerical coding; while in legal terms, any electronic record in which a person has a right or interest is considered within this scope. Therefore, e-mail contents, social media and internet accounts, domain names, online game accounts and game characters, usage and rental rights, digital data stored in cloud computing systems, electronic commerce accounts, cryptocurrencies, NFTs can be shown as examples of digital assets.

At this point, a classification is needed both in terms of inheritability and in terms of determining the place of the cryptovarieties subject to examination in the study within digital assets. Digital assets can be categorised into two categories based on whether they are based on cryptography and distributed ledger technology or a similar technology. For example, social media account login information and the content in these accounts, cloud storage areas, domain names, e-books, e-magazines that do not use this type of technology can be categorised as non-

crypto digital assets. Cryptocurrency is defined as "a digital representation of values based on a cryptographically secure distributed ledger or similar technology to verify and secure transactions". In this context, it is seen that the scope of crypto assets includes cryptocurrencies as well as assets such as coins, NFTs, which are called tokens and produced based on smart contracts. In this respect, the definition is understood to be an inclusive meta-concept as it includes a reference to the concept of "similar technology" to ensure that it can include new asset classes that will emerge in the future and functionally operate similarly to crypto assets.

Another distinction in terms of digital assets can be made according to whether they have economic value or not. Such a distinction is important in terms of determining the suitability of the digital asset to be passed on to the heir. As a matter of fact, while some digital assets are not used for the purpose of obtaining an economic gain, some may be used for the sole purpose of generating income.

The subject of the study is to evaluate the status of cryptovarieties, which cannot be classified as money, commodity or intangible asset in our Turkish legal legislation, and no new definition is made in legal and tax terms, in case of acquisition and inheritance of cryptovarieties. In addition, within the framework of the definition of cryptovariety in the international context, the study will also examine the status of the inheritance transfer tax in cases where the assets within this scope are not registered in any public record or registry due to the fact that they are not registered in any public record or registry, or even if they are known, the heirs are not aware of their existence or do not have the private passwords of the deceased.

1. Giriş

Günümüz koşullarında dijitalleşme sürecinin her geçen gün farklı bir boyutta devam ediyor olması yeni kavramların hayatımıza girmesine neden olmakta bu kavramların geleneksel hukuk düzeninde tanımlanmıyor oluşu ise hukuki uyumsuzlukların durumunu farklı noktalara taşıyarak söz konusu uyumsuzlukların çözümü noktasında bazı ihtiyaçların ve yasal düzenlemelerin gerekliliğini gündeme getirmektedir.

Geleneksel hukuk düzeni içinde yer alan miras hukuku kuralları, miras bırakanın taşınır ve taşınmaz malları, üçüncü kişilerden olan alacakları gibi belli başlı hukuki değerlerin terekeye dahil edilmesi ve mirasçılara intikal etmesi şeklinde işlemekteyken dijitalleşme sürecinde yaşanan gelişmelerle birlikte bireylerin günlük işlerini, ilişkilerini ve yatırım eğilimlerini değiştiren sosyal medya hesapları, elektronik postalar, alan adları, dijital cüzdanlar, kripto varlıklar, NFT'ler gibi dijital varlıklar gündeme gelmiştir. Dijital varlıkların ortaya çıkışı, sürekli gelişen teknolojiyle birlikte içeriğindeki unsurların gelişim göstermesi miras bırakana ait terekeye konu olan değerlerin çeşitlenmesine ve birbirinden farklı özelliklere sahip bu dijital varlıkların nasıl mirasa konu olacağına dair yeni bir kavram olan "dijital miras" ın ortaya çıkmasına yol açmıştır. Miras bırakana ait dijital varlıkların terekeye dahil olmasıyla ortaya çıkan dijital miras kavramı son dönemde sadece literatürde değil yargı kararları ve idarenin görüşlerine de konu edilir boyuta gelmiştir.

Bu çerçevede çalışmada öncelikle dijital miras ve bunun temelinde yatan dijital varlık kavramı incelenerek dijital varlıkların mirasa konu edilebilirliği açısından sınıflandırması yapılarak ele alınacaktır. Mirasa bırakana ait dijital varlıkların mirasa elverişliliği noktasında ilk sınıflandırma ekonomik değer taşıma kriteri çerçevesinde yapılmaktadır. Bu doğrultuda dijital varlıklar miras bırakan tarafından salt ekonomik amaçlarla, kişisel amaçlarla veya karma amaçlarla kullanılmış olabilmektedir. Dijital ortamda üretilip depolanan ve devredilebilen her çeşit veriyi ifade eden dijital varlıkların bir diğer sınıflandırma şekli ise kriptografiye ve dağıtık defter teknolojisine ya da benzer bir teknolojiye dayanıp dayanmamasından hareketle yapılmaktadır. Kriptografi, dağıtık defter teknolojisi ve benzeri bir teknolojiye dayanarak üretilen dijital varlıklar kripto varlık olarak nitelendirilmekte olup günümüzde Bitcoin, Ethereum gibi kripto paralar, stable coinler, altcoinler, tokenler ve NFT'ler bu kapsamda kripto varlık kategorisinde değerlendirilmektedir. Bu varlıkların bir mali güç göstergesi olduğu başka bir ifadeyle bir itibari paraya dönüştürülebilir nitelikte oldukları bilindiğinden parasal nitelikte dijital varlık kategorisinde mirasa konu edilebilecekleri ve miras hukukundaki boşluklar bağlamında bu konunun değerlendirilmesi çalışmada yer verilen bir başka husustur.

Kripto varlıkların gerek hukuki niteliği gerek tanımı gerekse mirasa konu edilebilirliğinin yasal anlamda belirsizlik içeren ve tereddütlü konular olması bu varlıkların veraset intikal vergisine konu olması halinde değerlendirme yapmayı da güçleştirmektedir. Nitekim dijital varlıklar içinde yer alan kripto varlıkların vergi kanunlarında da tanımlanmamış olması bu varlıkların ilgili kanunda hangi statüde olacağını belirlenmesini güçleştirmekte, bu varlıkların miras bırakılması, ivazsız intikale konu edilmesi durumlarında değerlendirme konusunda belirsizlikler bulunmaktadır. Bu noktada çalışma özellikle GİB tarafından kripto paraların mirasa konu olması halinde veraset intikal vergisinin durumunun değerlendirilmesine ilişkin özalgede yer alan hususları da göz önünde bulundurarak mükellefler açısından henüz çözülmemiş sorunlara öneriler sunmayı amaçlamaktadır.

2. Dijital Miras ve Dijital Varlık Kavramları

Teknolojide yaşanan gelişmelerle birlikte her geçen gün hayatımıza dahil olan yeni dijital araçların ve uygulamaların kullanımı günlük yaşamı farklılaştırırken kazanç unsurlarını da değiştirmektedir. Bu bağlamda son dönemde ekonomik faaliyetlerin ve işlemlerin dijitalleşmesiyle birlikte ortaya çıkan yeni kavramlardan bir tanesi de "dijital miras"tır. Hukuki açıdan bireyin ölümüyle birlikte sağlığında edindiği mal, hak ve borçların mirasçılara intikali Medeni Kanun'un miras hukukuna ilişkin hükümleri çerçevesinde değerlendirilmektedir. Bu çerçevede, "kişinin ölümü ile mirasçılara geçebilen tüm malvarlığı değerlerini, özel hukuk ilişkilerini ve kişisel hakların tamamını" ifade eden miras (İmre & Erman, 2017: 9-10) TMK'nın 575. madde hükmü uyarınca miras bırakanın ölümüyle açılmaktadır. Miras bırakan ise "ölümünün gerçekleşmesiyle kendisine ait tüm özel hukuk ilişkilerinin hukuki sonuçlarının düzenlendiği gerçek kişi" olarak açıklanmaktadır (Kocayusufpaşaoğlu, 1987: 30; Akkanat, 2004: 38). Miras hukukuna ilişkin temel kavramlardan birisi olan tereke, "bir kimsenin ölümüyle birlikte

mirasçılara geçen özel hukuk ilişkilerinin tamamı” olarak ifade edilmektedir (Eren & Yücer Aktürk, 2021: 23). TMK 599/2. Maddesi kapsamında taşınır ve taşınmaz mallar üzerindeki aynı haklar, alacak hakları, diğer malvarlığı hakları ve zilyetlik terekede yer almaktadır ve ölüm anı ile mirasçılara intikal etmektedir.

Öte yandan dijitalleşen günlük yaşam rutininin bir parçası olarak ortaya çıkan dijital varlıkların yönetim süreci ve bu varlıkların geleceğe aktarımı olarak ifade edilebilecek dijital miras kavramı ise bu alandan yaşanan sürekli değişimin de bir sonucu olarak hukuki ve vergisel açıdan mevcut hükümlerle değerlendirilebilir durumda değildir. Nitekim gerek uluslararası gerekse ulusal hukuki düzenlemeler açısından değerlendirildiğinde “dijital miras” kavramına ilişkin yasal düzenleme bulunmadığı gibi literatürde genel kabul görmüş bir tanım da bulunmamaktadır. Uluslararası literatürde yapılan tanımlamalar değerlendirildiğinde Alman hukukunda Barolar Birliği tarafından verilen bir görüş yazısında “*fikri mülkiyet hakları, web sitelerindeki haklar ve alanlar (domains) ile sağlayıcı ile miras bırakan arasında internetin kendisinin ve aynı zamanda çeşitli internet hizmetlerinin kullanılması bakımından kurulmuş tüm sözleşme ilişkileri dahil olmak üzere dijital malvarlığının tümü dijital mirastır*” (İleri, 2020: 127) şeklinde tanımlanan bu kavram, miras bırakanın dijital malvarlığını tamamını işaret ettiğinden bu kapsamda hangi değerlerin olduğunun bilinmesi önem taşımaktadır. Yapılan bu tanımın devamında “donanım ve yazılıma ek olarak kaydedilmiş veriler, telekomünikasyon şirketleri ve internet servis sağlayıcıları ile kurulmuş sözleşme ilişkileri, erişim yetkileri, e-posta hesapları, sosyal medya ağlarındaki üyelikler ve internetteki kullanıcı hesapları”nın dijital mirasın kapsamında olduğu ifade edilmiştir (İleri, 2020: 126). Dijital malvarlığının ve dolayısıyla dijital mirasın bu tanımlaması zaman içinde yeni dijital platformların, değerlerin ve değerlerin insan hayatına katılmasıyla yetersiz kalması yönüyle eleştiri konusu olmuştur. Daha kapsayıcı bir başka dijital mirası tanımı ise “miras bırakanın dijital malvarlığının tümü, bir diğer deyişle, miras bırakanın tüm elektronik verileri dahil olmak üzere bilgi teknolojileri sistemlerini ilgilendiren hukuki ilişkilerinin tümü” şeklinde (Herzog, 2019: 2) yapılmıştır. Bu tanımda yer alan dijital malvarlığı, “tüm mevcut veya gelecekte ortaya çıkacak dijital ürünleri” (Herzog, 2019) dijital miras kapsamına alarak tanımın çerçevesini genişletmektedir. Yabancı literatürde genişleyen bu dijital ürünler doğrultusunda yapılan farklı dijital miras tanımları da mevcuttur. Bu bağlamda, “dijital miras” hem tokenler ve kripto paralarla ilgili hem de “mesajlaşma programlarındaki e-postalar ve mesajlar, e-posta hizmetlerindeki e-postalar, elektronik banka kartları; instagram ve bulut hizmetlerinde yayınlanan fotoğraf albümleri; hizmetlerdeki ve uygulamalardaki müzik seçimleri” (Berlee, 2017) ve diğerleriyle ilgili evrensel mirası ifade etmektedir. Dolayısıyla mirasçının mülkiyetinde bulunan herhangi bir nesnenin (bir sosyal medya hesabı, bir dosya, bir belge, sosyal ağlardaki dijital bir ayak izi) miras kaldığı şeklinde yorum yapılmaktadır (Santos Moron, 2018). Ancak bu yalnızca kısmen doğrudur. Yani, dijital formda var olan her nesne, “bir kişiyle kişisel, ekonomik veya sosyal bir bağlantı” değerine sahip olarak miras terekesine dahil edilememektedir (Harbinja, 2017). Nitekim “dijital miras” terimi gerek Türkiye’de gerekse yabancı ülkelerin mevzuatında yasal zeminde kullanılmamaktadır. Tercihen bu terim, uygulamada dijital varlıklara halefiyetle ilgili yasal konuları ele almak için kolektif

bir terim olarak kullanılmaktadır (Kharitonova, 2021: 8). Bu da "dijital mirasın" yasal rejiminin olağan miras ilişkilerine uygulanan hükümleri içermesi gerektiğini göstermektedir. Bununla birlikte, dijital varlıklar söz konusu olduğunda, fikri mülkiyet hukuku, kişisel verilerin korunması ve gizlilik düzenlemeleri de dikkate alınmalıdır. Bu bağlamda, dijital varlıkların hukuki özü, dar anlamda medeni hakların nesnelere olarak, ekonomik değer, ciro yeteneği, münhasıran dijital doğa, ülke dışılık gibi belirli özelliklerinin varlığından kaynaklanmaktadır (Sannikova & Kharitonova, 2018a; Sannikova & Kharitonova, 2018b). Bu nitelikler, özel medeni hukuk rejimlerinin oluşturulmasını gerektiren dijital varlıklar yelpazesinin kripto varlıklar (jetonlar ve kripto paralar); büyük veri; alan adları ve sosyal medya hesapları; ve sanal oyun mülkiyeti şeklinde belirlenmesini sağlamıştır (Kharitonova, 2021: 9). Bu bilgiler doğrultusunda, dijital mirasın en geniş anlamda "dijital varlıkların evrensel halefiyet sırasına göre genelleştirilmiş bir devir mekanizması" olduğu, ancak dijital miras söz konusu olduğunda, mirasın bir parçası olan belirli nesnelere yasal rejiminin özelliklerini ayırt etmek gerektiği ifade edilmektedir. Dijital miras farklı bir kaynaktan ise "ölen kişinin dijital varlıkları üzerindeki haklarının yasal varislerine devredilmesi" olarak tanımlanmıştır (Farooqui vd., 2022: 415).

Gerek dünyada gerekse ülkemizde "dijital miras" kavramının temelinde dijital varlıkların olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla dijital mirasın hukuki açıdan net şekilde tanımının yapılabilmesi için dijital varlıkların kapsam ve sınırlarının tam olarak belirlenmesi ve bu varlıklar açısından miras yoluyla intikale elverişli dijital değerlerin "dijital miras" olarak tanımlanması daha doğru bir yaklaşım olacaktır (Gürbüz, 2023: 848). Ekonominin ve varlıkların dijitalleşmesi zaman içinde gelişen bir süreçtir. Öncelikle internetin insan hayatına girmesiyle başlayan bu süreç, kişiler arası iletişimin Whatsapp, Telegram gibi uygulamalar yoluyla sağlanması, Facebook, Twitter, Instagram gibi sosyal medya platformları aracılığıyla arkadaş çevreleriyle duyguların, düşüncelerin, yaşanan gelişmelerin, kişisel fotoğraf ve videoların paylaşılır hale gelmesiyle ivme kazanmıştır. Öte yandan kişisel işlemlerin yanı sıra ekonomik değeri olan bazı işlemler de internet de ya da cep telefonlarında yer alan uygulamalar aracılığıyla yapılır hale gelmiştir. Bireyler bu platformlara veya uygulamalara üye olmak, bir e-posta adresi almak, bulut depolama sistemlerinde video veya fotoğraf kaydetmek gibi işlemler için kişisel verilerini kullanmaktadır. Dolayısıyla dijital varlık kavramının temelinde kişisel verilerin bulunduğunu ifade etmek mümkündür. Ayrıca bu süreç yeni servet kaynağı olabilecek blokzincir gibi teknolojilerin gelişimini de beraberinde getirmiştir. Nitekim blokzincir ve kriptografiyi temel alarak yaratılan kripto paralar, tokenler, NFT'ler ve DeFi (merkeziyetsiz finans) son dönemde ortak adı kripto varlıklar olan yeni nesil servet araçlarının ortaya çıkmasına yol açmıştır.

Teknik anlamda dijital varlık; ikili formda (0 ve 1) ve sayısal kodlama ile meydana getirilen her şeyi ifade etmekte iken; hukuki anlamda ise bir kişinin üzerinde hakkı veya menfaati bulunduğu her türlü elektronik kayıt bu kapsamda değerlendirilmektedir (Babeanu vd., 2009: 318). Yapılan bir diğer tanım ise dijital varlıklar, "bilgisayarlarda veya internet üzerinden bir bulutta depolanan ikili formdaki her türlü dijital veri" olarak

açıklanmıştır. Nitekim sanal dünyaya özgü, fiziksel niteliği olmayan bu varlıklar arasında; e-posta içerikleri, sosyal medya ve internet hesapları, alan adları, çevrimiçi oyun hesapları ve oyun karakterleri, kullanma ve kiralama hakları, bulut bilişim sistemlerinde depolanmış dijital veriler, elektronik ticaret hesapları, kripto paralar, NFT'ler sayılmaktadır (Altındal & Arslan, 2021: 320). Bu unsurlar göz önüne alındığında dijital varlık, "dijital ortamda üretilen, depolanan ve devredilebilen her türlü veriyi" ifade etmektedir (Başara Turan, 2023: 17). Öte yandan sürekli gelişen teknolojiyle birlikte bu tip dijital ürünlerin hayatın her alanında kullanılabilir hale gelmesi dijital varlık tanımını sınırlandırmayı ve netleştirmeyi güç hale getirmektedir. Dijital varlık kapsamında sayılan unsurların bir kısmı bireylerin haberleşme, sosyalleşme ve diğer kişisel ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik iken bazıları parasal bir değer elde etme veya servet biriktirme maksadıyla kullanılabilir. Dijital miras kavramının da temelini oluşturan dijital varlıklar özellikle taşıdıkları ekonomik değer ve mirasa konu edilebilirlik açısından değerlendirildiğinde bir sınıflandırmaya tabi tutularak çerçevenin çizilmesi çalışmanın sınırları açısından da önem taşımaktadır. Nitekim literatürde de dijital varlıklar farklı şekillerde kategorize edilerek incelenmektedir (Büyüksağdıç vd., 2021: 375; Farooqui vd., 2022: 420).

3. Kripto Varlıkların Dijital Varlıklar İçindeki Yeri ve Dijital Mirasa Konu Edilebilirliği

Dijital varlıkların farklı özellikler göz önünde bulundurularak sınıflandırılması söz konusu olabilmektedir. Bu açıdan literatürde yapılan bir ayrıma göre (Pinch, 2015: 549-550); a) Bilgisayar, tablet, akıllı telefon gibi aygıtlar ve bu aygıtlarda toplanan veriler, b) Birtakım mesajlar içeren e-postalar c) Kullanıcı adı ve şifre gerektiren Facebook, Twitter, Blogger gibi çevrimiçi hesaplar, d) Önemli kişisel bilgileri saklayan finansal hesaplar e) Çevrimiçi mağazalar olarak beş farklı kategoride sınıflandırılmaktadır. Diğer bir ayrıma göre (Nelson, 2012: 11); sabit bellek, flash bellek gibi fiziki olarak kontrol edilebilen aygıtlar bünyesinde depolanabilen dijital varlıklar ve çevrimiçi olarak depolanarak, kullanıcı adı ve parola gibi kimlik doğrulama işlemi kullanılarak erişilen dijital varlıklar olmak üzere iki ana grupta değerlendirilmektedir.

Dijital varlıklar bakımından bir başka ayırım ise bunların ekonomik değer taşıyıp taşımadığına göre yapılabilecektir. Bu tip bir ayırım dijital varlığın mirasçıya geçmeye elverişliliğinin tespiti açısından önemlidir. Nitekim bazı dijital varlıklar bir ekonomik kazanım elde etme amaçlı kullanılmamışken, bazıları tamamen gelir elde etme amacıyla kullanılmış olabilmektedir.

Dijital varlıkların ekonomik değer taşıma özelliği ve kullanılış amaçları açısından ekonomik, kişisel ve karma olarak sınıflandırılması aynı zamanda mirasa konu edilebilirlik açısından da en yaygın ayırım şeklidir. Bu sınıflandırmada, ilk durum miras bırakanın dijital varlıkları ekonomik bir amaçla kullanması halidir. Film, dizi gibi içeriklerin para karşılığı kullanıcılara sunulduğu sosyal medya hesapları bu duruma bir örnektir. Öte yandan çok takipçisi olmayan, herhangi bir ürün tanıtımı yapılmayan (bir sosyal medya fenomenine ait olmayan) ve gelir elde edilmesinin söz konusu olmadığı sadece iletişim

amaçlı sosyal medya hesapları kişisel nitelikli dijital varlıklara örnek olarak gösterilebilmektedir. Karma nitelikli dijital varlıklar açısından ise sosyal medya fenomenlerinin hem ürün tanıtımı yaptıkları hem de kişisel amaçlı paylaşım yaptıkları sosyal medya hesaplarının dijital varlık kapsamında değerlendirilmesi mümkündür (Büyüksağdıç vd., 2021: 375-376).

Dijital varlıkların malvarlığına dahil olup olmadığına ilişkin netlik içermeyen nokta ise, Medeni Kanun'un miras hukukuna ilişkin hükümlerinde bu varlıkların da malvarlığına dahil olduğunu belirten açık bir ifadenin bulunmamasıdır. TMK'nın 599. maddesi mirasın kazanılmasına ilişkin düzenlemeleri içermekte olup, söz konusu maddede mirasçıların mirası bir bütün halinde ve kanunen miras bırakanın ölümü anında kazanacakları yer almaktadır. Maddede ifade edilen miras hukukunda geçerli olan "küllü halefiyet ilkesi" doğrultusunda mirasçıların ölüm anı itibarıyla terekede yer alan varlıkların hukuken sahibi olduğudur. Kanunda, öngörülen ayrık durumlar saklı kalmak üzere mirasçıların miras bırakanın aynı haklarını, alacaklarını, diğer malvarlığı haklarını, taşınır ve taşınmazlar üzerindeki zilyetlikleri doğrudan kazanacağı belirtilmiştir. Başka bir ifadeyle bu kazanım için herhangi bir bildirim ya da tescile ihtiyaç duyulmamaktadır. Ancak miras bırakan eşinin ölümü üzerine, miras bırakana ait e-posta hesabı ve bu hesaba bağlı olarak kullanılan sosyal medya ve dijital cüzdan hesaplarının "dijital varlık" olarak değerlendirilmesine ilişkin Antalya Bölge Adliye Mahkemesi'nin 13.11.2020 tarih ve E.2020/1149 ve K.2020/905 sayılı kararında; *"..dijital mal varlığı ve dijital miras ile ilgili olarak yasal bir düzenleme bulunmadığı, bu konuda yasal bir boşluk olduğu değerlendirilmiştir.*

Günümüzde dijital malvarlığının yadsınamaz ve göz ardı edilemez bir gerçeklik olduğu, kripto para adı verilen ve uluslararası ödemelerde dahi kullanılmaya başlanmış dijital sistemlerin var olduğu, yine astronomik reklam gelirleri sağlayan sosyal medya hesaplarının gün geçtikçe arttığı, aynı şekilde Youtube ve benzeri dijital platformlarda salt reklam geliri ve hatta ücretli üyelik sistemi ile hizmet veren kanallar oluşturulduğu bir ortamda dijital mal varlığı ve dijital miras ile ilgili olarak yasal bir düzenleme bulunmadığı, bu konuda yasal bir boşluk bulunduğu değerlendirilmiştir. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanun'un 1. Maddesi; 'Kanun, sözüyle ve özüyle değiştiği bütün konularda uygulanır. Kanunda uygulanabilir bir hüküm yoksa, hâkim, örf ve âdet hukukuna göre, bu da yoksa kendisi kanun koyucu olsaydı nasıl bir kural koyacak idiye ona göre karar verir' düzenlemesini içermektedir.

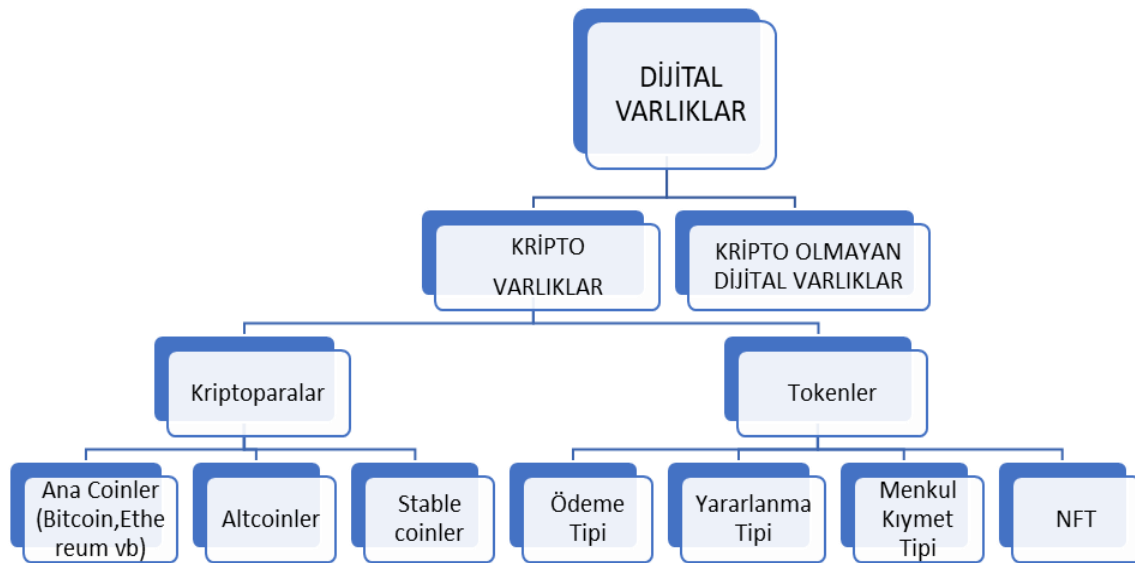
Murisin e-posta hesabı ve buna bağlı olarak kullanılan sosyal medya hesapları, dijital cüzdan hesapları vb maddi değer ifade eden ve TMK'nın 599. maddesi kapsamında terekesine dahil olup mirasçılarına intikali gereken dijital mal varlığının da tespitinin gerekeceği kanaatine varılmıştır.

Sonuç olarak, mahkemece tespit talebi gereğince murisin ölüm tarihi itibarıyla tüm aktif ve pasif malvarlığının tespiti ve bu minvalde dijital malvarlığının terekesine dahil olması gerektiği nazara alınarak dijital terekesinin de tespiti yapılarak araştırma ve inceleme sonucunda bir karar verilmesi gerekirken, ölü kişinin e-posta hesabının özel hayatın gizliliği kapsamında değerlendirilerek talebin reddine karar verilmiş olması hatalı olmuştur" şeklinde hüküm verilmiştir. Kararda da belirtildiği üzere "dijital malvarlığı" ve

“dijital miras” kavramları ile ilgili olarak kanunda açık hüküm bulunmadığından TMK 1. Maddesi çerçevesinde değerlendirme yapılmaktadır (Sarıdağ, 2022: 196). Bu noktada söz konusu boşluk doldurulurken dijital varlıkların TMK 599/2 maddesinde yer alan “diğer malvarlığı hakları” kapsamında mı yoksa “maddi değeri olan yenilik doğuran haklar ile fikri haklar” kapsamında mı değerlendirileceği sorusu karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu kararda maddi değer ifade eden dijital verilerin TMK 599 madde kapsamında terekeye dahil edileceği belirtilmekle birlikte bunların “diğer mal varlığı hakları” kapsamında olacağı hususunda bir belirleme yapılmamıştır. Bu durumun nedeninin TMK 599 madde lafzından bu maddede yer alan “diğer mal varlığı hakları” ifadesinin dijital varlıkları da kapsadığına ilişkin bir yorum yapılamamasıdır (Büyüksağdıç vd., 2021: 374).

Kararda yer alan “dijital tereke” kavramı ise Alman hukukunda kullanılmakta olup, dijital malvarlığı kapsamında yer alan ve maddi değeri olan sosyal medya hesapları ve kripto varlıkları içine almaktadır. Bu açıdan sosyal medya hesaplarındaki kişisel verilerin ve bu hesapların ekonomik değere sahip olup olmamasının önemi terekeye dahil olma noktasındadır. Bununla birlikte çalışmanın konusu kripto varlıkların dijital mirasa konu olması ve bu çerçevede vergilendirilmesi olduğundan bu husus kapsam dışı bırakılacaktır.

Hem mirasa konu edilebilirlik hem de çalışmada incelemeye konu olan kripto varlıkların dijital varlıklar içindeki yerinin belirlenmesi açısından da dijital varlıkların sınıflandırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu açıdan dijital varlıkların, kriptografiye ve dağıtık defter teknolojisine ya da benzer bir teknolojiye dayanıp dayanmadığından hareketle ikiye ayrılarak kategorize edilmesi yapılması mümkündür. Bu tip bir teknoloji kullanılmayan örneğin, sosyal medya hesabına giriş bilgileri ile bu hesaplardaki içerikler, bulut depolama alanları, alan adları, e-kitaplar, e-dergiler kripto olmayan dijital varlık olarak nitelendirilebilmektedir.

Kaynak: Büyüksağdıç vd., 2021: 369 ve Yüce, 2022: 117 isimli çalışmalardan yararlanılarak yazar tarafından oluşturulmuştur.

Kripto varlıklara ilişkin olarak ise farklı ülkeler ve kurumlarca yapılan pek çok tanım bulunmaktadır. Ancak son yıllarda hem önemli finansal enstrümanlar hem de takip edilmesi güç bir sorun haline alan kripto varlıklar için uluslararası boyutta genel kabul gören yeknesak bir tanım yapılmamıştır. Bu varlıklara ilişkin ortak bir tanım oluşturma güçlüğü hızla gelişen piyasa koşullarına sahip olması ve bu şartlar dahilinde yeni, farklı kripto varlıkların ortaya çıkmasından kaynaklanmaktadır (Kuzeyli Dayanç & Töremiş, 2022: 64). Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin "Kripto varlıkların Piyasa ve Değişiklik Yönergesi Hakkında Regülasyonu (Markets in Crypto-Assets-MiCA)" AB'de kripto varlık biçimindeki finansal araçlar güvenli pazaryerlerinin oluşturulması ve 2024 yılına kadar tüm üye ülkelerde bu varlıklar için ortak bir çerçeve belirlenmesi amacıyla kurulmuştur (Blockchain TR, 2021: 10). Nitekim AB 2019/1937 Sayılı Direktifinde değişiklik yapan AB Kripto Varlıklar Piyasası Düzenleme Taslağında yer alan kripto varlık tanımı "*dağıtık defter teknolojisi veya benzer teknolojiler kullanılarak elektronik olarak aktarılabilen ve saklanabilen değer ve hakların dijital bir temsili*" şeklinde (EU, 2019) olup bu tanım her ne kadar uluslararası düzeyde üzerinde uzlaşa sağlanmış seviyede olmasa da kapsayıcı ve detaylı bir çerçeve çizdiğinden bir referans olma potansiyeline sahiptir. OECD tarafından yayımlanan Kripto Varlık Raporlama Çerçevesi ve Ortak Raporlama Standardına İlişkin Raporda da bu tanım referans alınarak kripto varlık "*işlemleri doğrulamak ve güvence altına almak için kriptografik olarak güvenli bir dağıtılmış deftere veya benzer bir teknolojiye dayanan değerlerin dijital bir temsili*" şeklinde tanımlanmıştır (OECD, 2022). Bu bağlamda kripto varlıkların kapsamı içinde kripto paraların yanı sıra akıllı sözleşmelere bağlı olarak üretilen coinler, NFT'ler gibi varlıkların da yer aldığı görülmektedir. Bu açıdan, tanımın gelecekte ortaya çıkacak ve işlevsel olarak kripto varlıklara benzer şekilde çalışan yeni varlık sınıflarını içerebilmesini sağlamak amacıyla "benzer teknoloji" kavramına bir referans içermesi nedeniyle kapsayıcı bir üst kavram olduğu anlaşılmaktadır.

Ülkemizde kripto varlıkların tanımlanmasına ilişkin kanun seviyesinde bir düzenleme bulunmamasıyla birlikte TCMB tarafından 16.04.2021 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan "Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmelik" ile bir çerçeve çizilmesine yönelik ilk resmi adım atılmıştır. Söz konusu yönetmeliğin 3/1 maddesinde yer alan "bu yönetmeliğin uygulanmasında kripto varlık dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak sanal olarak oluşturulup dijital ağlar üzerinden dağıtımı yapılan, ancak itibari para, kaydi para, elektronik para, ödeme aracı, menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı olarak nitelendirilemeyen gayri maddi varlıkları ifade eder" hükmü ile "gayri maddi varlık" olarak nitelendirilen kripto varlıkların ödeme aracı, para, kaydi para, menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı olmadığı da belirtilmiştir. Bununla birlikte bu yönetmelik genel nitelikte bir düzenleme olmadığından, başka bir ifadeyle hukuki açıdan yönetmeliğin konusu açısından hangi kanunu dayanak alıyorsa o kanun hükümleri çerçevesinde değerlendirme yapılmasını gerektiren bir hüküm içerdiğinden bu sınırlar dahilinde dikkate alınması daha uygun olacaktır (Karamanlioğlu, 2021). Bu bağlamda, söz konusu Yönetmelik "ödemeler için kullanılacak yöntem ve araçları belirleme" amacıyla sınırlı şekilde getirilmiş bir

düzenleme olup, dayanağı kanunların düzenleme yetkisi vermediği bir konuda (kripto varlıkların hukuki niteliğinin tespiti) Yönetmelik ile bu tip genel bir hukuki belirleme yapılamayacağını söylemek mümkündür (Kuzeyli Dayanç & Töremiş, 2022: 64).

Kripto varlıkların kanunla belirlenmiş bir tanımının olmaması hukuki uyumsuzluklar açısından mahkemelerin verdiği kararlarda da bu konuda değerlendirmeler yapılmasına yol açmaktadır. Nitekim İcra İflas Kanunu açısından yaşanan bir uyumsuzlukta İstanbul 24. İcra Hukuk Mahkemesi *“bu tür paraların da emtia veya menkul kıymet kapsamında değerlendirilmesi gerektiği, bir çeşit dijital döviz veya sanal para olarak kabul edildiği dolayısıyla haczedilebileceği”* (19.04.2021 tarih ve E.2021/586 ve K.2021/675 sayılı karar) yönünde karar vermiştir (Kuzeyli Dayanç & Töremiş, 2022: 64).

Kripto varlıkların hukuki tanımının net şekilde yapılması mirasa konu edilebilme açısından da önem taşımaktadır. Dijital varlıklarda olduğu gibi kripto varlıkların da TMK açısından malvarlığına dahil olup olmadığı hususunda açık bir hüküm bulunmamasıyla birlikte ekonomik değer taşımaları nedeniyle terekeye dahil olmaları gerekliliği mirasçılar açısından kritiktir. Öte yandan, Bitcoin, Ethereum, Solana gibi ödeme jetonlarının yanı sıra son dönemde birbirlerinin yerine geçme özelliği olmayan ve değeri pazar yerinin talebine göre NFT’lerden oluşan kripto varlıkların mirasa konu olması hususu Medeni Hukuk açısından hangi kategoride değerlendirileceği belirlenmesini gerektirmektedir. Bu açıdan “eşya” kavramının farklı hukuk sistemlerinde değişik biçimlerde tanımlandığı bilinmektedir. Fransız hukukunda ekonomik değeri olan her şey eşya kavramı içinde yer alabilmekteyken Türk ve İsviçre hukukunda, üzerinde bireysel olarak hakimiyet sağlanabilecek cismani varlıklar olarak ifade edilmiştir. Ayrıca Türk-İsviçre hukukunda cismani şeyler mülkiyet hakkının konusunu oluşturabilmekte ve kanun koyucunun belirli niteliği olan haklara da eşya niteliği vererek üzerinde mülkiyet kurulabileceğini öngörmesi mümkündür (Kuzeyli Dayanç & Töremiş, 2022: 65). Nitekim TMK taşınır mülkiyetini düzenleyen 762. maddesinde, taşınır mülkiyetinin konusunun nitelikleri itibarıyla taşınabilen maddi şeyler ile edinmeye elverişli olan ve taşınmaz mülkiyetinin kapsamına girmeyen doğal güçler olduğu hükmü yer almaktadır. Bu açıdan hem söz konusu maddede hem de Sermaye Piyasası Kanununda kripto varlıklar üzerindeki hakların mülkiyet hakkına konu olabileceğine ilişkin bir düzenleme yer almamaktadır.

Kripto varlıklar açısından varlığa ulaşmak bir bilgisayar programı aracılığıyla mümkün olmaktadır. Bilgisayar programlarının “dil ile ifade olunan eser” niteliğinde olduğu yargı kararları ve literatürde de genel kabul gören bir durum olduğundan Türk hukukunda bilgisayar programlarını fikri haklar kapsamında korunan ve “eşya” kavramının dışında olarak ifade etmek söz konusu olabilecektir (Öztaş, 2008: 119). Kripto varlıklar içerisinde yer alan fikri mülkiyet hakkı niteliği de olan NFT’ler açısından değerlendirme yapıldığında ise gayri maddi eşya olarak adlandırılan fikir ve sanat eserleri ile buluşların da hukukumuzda eşya kavramının dışında kaldığını belirtmek mümkündür. Bu açıdan kripto varlıkların cismani bir varlığının olmamasından hareketle medeni hukuk

hükümleri açısından “taşınır eşya” niteliğinde olmadığı sonucuna varılabilmektedir. Öte yandan kripto varlıklar ise cismani olmadıkları ancak blokzincir veya benzeri kriptografik teknolojilerin kullanımı yoluyla elde edilen özel anahtarlar vasıtasıyla üzerinde hakimiyet kurulabilir ve transfer edilebilir niteliktedir (Kuzeyli Dayanç & Töremiş, 2022: 68). Bu açıdan her ne kadar fiziki açıdan eşya niteliğinden bahsedilmesi mümkün olmasa da Anayasal bağlamda güvence altına alınmış mülkiyet hakkına ilişkin hükümlerin kripto varlıklar için değerlendirilmesi söz konusu olabilecektir. Dolayısıyla kripto varlıkların taşınır mal olduklarının kabulü noktasında kanuni bir düzenleme yapılana kadar kıyas yoluyla boşluk doldurma yöntemiyle bu varlıklar için “mülkiyet hakkına” ilişkin hükümlerin uygulanması yerinde olacaktır (Bilgili & Cengil, 2019: 18). Medeni Kanun hükümleri açısından ise söz konusu Kanunun 762. maddesinde yer alan ve taşınır mülkiyetinin konusunu belirleyen “nitelikleri itibarıyla taşınabilen maddi şeyler ile edinmeye elverişli olan ve taşınmaz mülkiyetinin kapsamına girmeyen doğal güçler” şeklinde çizilen çerçevede yer alan “doğal güçler” ifadesinin kripto varlıkları da kapsayacak şekilde kullanılabilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir. Bu şekilde hukuki olarak alacak ve hak niteliği tam olarak nitelenemeyen, parasal değeri olup olmadığı yönünde belirsizlikler olan “sanat eseri niteliğinde olmayan NFT’ler” açısından ve bundan sonra benzer teknolojide ortaya çıkabilecek kripto varlıkların söz konusu olması halinde oluşabilecek uyuşmazlıkların çözümü kolaylaşabilecektir. Bu noktada Medeni Kanun’da taşınır mülkiyetine bir sınır çizmek için kullanılan “doğal güçler” ifadesine benzer nitelikte bir düzenlemenin kripto varlıklar için de yapılarak, bu varlıklar için yeni ve özgün nitelikte bir eşya kategorisinin yaratılmasının da mümkün olabileceği ifade edilmektedir (Bilgili & Cengil, 2019: 18; Kuzeyli Dayanç & Töremiş, 2022: 68). Kripto varlıklar açısından benzer bir öneri Birleşik Krallık Hukuk Komisyonu tarafından yapılmıştır (UK Law Commission, 2022: 51).

4. Kripto Varlıkların Dijital Mirasa Konu Olmasının Veraset İntikal Vergisi Açısından Değerlendirilmesi

Kripto varlıkların hukuki açıdan nerde konumlandırıldığı net olmadığı gibi vergi mevzuatı açısından da net bir tanımı bir bulunmamaktadır. Ancak gerek medeni kanunun miras hukukuna ilişkin hükümlerinin incelenmesinden gerekse dijital miras ve dijital varlık kavramlarının değerlendirilmesi sonucu kripto varlıkların ekonomik bir değerinin olduğu açıktır. Bu açıdan dijital varlık ve dolayısıyla dijital mirasın bir parçası olarak değerlendirilen kripto varlıkların veraset intikal vergisi açısından incelenmesi gerekliliği doğmaktadır.

Veraset İntikal Vergisi Kanununun 1. maddesi verginin konusunu içermekte olup; Türkiye Cumhuriyeti uyruğunda bulunan kişilere ait mallar ile Türkiye’de malların veraset yoluyla veya herhangi bir suretle ivazsız (karşılıksız) şekilde bir kişiden diğer bir kişiye intikalinin veraset ve intikal vergisine tabi olduğunu hüküm altına almaktadır. Söz konusu Kanununun 2/1-b bendinde yer alan “mal” ifadesi ile, mülkiyete konu olabilen menkul ve gayrimenkul şeylerle, mameleke girebilen bütün haklar ve alacaklar ifade edilmekte, 5.

maddede ise verginin mükellefinin veraset yoluyla veya ivazsız şekilde mal iktisap eden kişi olduğu belirtilmektedir.

Kanundaki düzenleme çerçevesinde yapılan “mal” tanımı içinde mülkiyete konu olabilen menkul ve gayrimenkul şeylerle mameleke girebilen diğer bütün hak ve alacakların yer aldığı belirtilmektedir. Bu kapsamda nelerin yer aldığı konusu 1 Seri No’lu Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu Genel Tebliği’nde belirtilmiştir. Buna göre mallar; menkul (kıymet ve içeriğine halel gelmeksizin bir yerden diğer bir yere nakolabilen mobilya, banknot, kıymetli evrak vb.) ve gayrimenkul (ev, apartman, arsa) olmak üzere ikiye ayrılmıştır:

- a) Menkul ve gayrimenkul olsun aynı bir hak konusu olan şeylere maddi mallar (evler, apartmanlar, mobilya, kıymetli senetler, ziynet eşyası gibi),
- b) Fikri faaliyet ve yaratıcılığın meydana getirdiği mallara da gayri mallar (telif ve tercüme eserleri, keşif ve ihtira beratı gibi) denilmektedir.

Bu sınıflandırma içinde kripto varlıkların hangi grupta yer aldığını belirlemek bu varlıkların hukuki niteliğinin belirsizliği ve net bir tanımlarının olmayışı dolayısıyla güçtür. Bununla birlikte dijital varlıklar ve dijital mirasın hukuki durumunun belirsizliğinin Türk Medeni Kanundaki hukuki boşluktan kaynaklandığına da yer veren Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesi kararında da belirtildiği üzere ekonomik değer taşıyan dijital varlıklar TMK 599/2 maddesi kapsamında miras yoluyla intikale elverişli görülmektedir.

Söz konusu mahkeme kararıyla aynı yönde ve kripto varlıklar kapsamına giren kripto paralar özelinde GİB tarafından verilen bir özalgede de kripto varlıkların da bir sahibinin olduğu ve ekonomik değer taşıdığı bu itibarla mirasa konu edilebileceği dolayısıyla veraset intikal vergisinin de konusu kapsamında değerlendirilebileceği açıkça anlaşılmaktadır. Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından verilen 23.09.2020 tarih ve 60938891-120.01.02.09 (GVK:3-1)-E.33826 sayılı özalgede murise ait Bitcoin varlığının toplam değerinin mirasçılar tarafından veraset ve intikal vergisi beyannamesi ile beyan edilmesi gerektiği, mirasçıların beyanname vermemesi halinde, daha sonra ödenecek vergiye mahsuben hesabın bulunduğu şirkette kripto para platformu tarafından yüzde beş oranında tevkifat yapıldıktan sonra kalan miktarın mirasçılara ödenmesi gerektiği belirtilmiştir. Özalgede kripto varlıkların veraset intikal vergisi açısından hangi “mal” kategorisinde yer aldığına yer verilmemekte birlikte Kanunun 2. maddesine genel bir atıfta bulunulmuştur. Bu noktada kripto varlıkların veraset intikal vergisine tabi “mal” kavramı içine girip girmediğine ilişkin olarak yalnızca sanat eseri konumunda olmayan NFT’ler açısından bir tereddüt bulunmaktadır. Sanat eseri niteliği taşımayan NFT’lerin yanı sıra tüm kripto varlıkların daha önce belirtildiği gibi Medeni Kanun’un 762. maddesinde yer alan “doğal güçler” ifadesinde olduğu gibi taşınır mülkiyeti kapsamına dahil edilmesi teknolojik açıdan yaşanan gelişmeleri kapsayıcı ve hukuki tanım konusundaki belirsizlikleri giderici bir yol olabilecektir.

4.1. Kripto Varlıkların Veraset İntikal Vergisine Konu Olması Halinde Verginin Mükelleflerinin Değerlendirilmesi

Kripto varlıkların veraset intikal vergisine konu olması halinde mükelleflerin durumu söz konusu varlıkların işlem gördükleri yerlerin durumuna göre farklılık gösterebilmektedir. Bu varlıklar içinde yer alan kripto paralar ile ilgili işlemler merkezi platformlar, merkeziyetsiz piyasalar ve tezgahüstü piyasalar aracılığıyla gerçekleşebilmektedir. Merkezi platformlar aracılığıyla kripto para ediniminin gerçekleşmesi halinde başka bir ifadeyle murisin Türkiye’de temsilciliği bulunan bir kripto para platformunda malvarlığı edinmiş olması halinde varisler tarafından bu platformdan söz konusu mal varlığının talep edilmesi mümkündür. Merkezi platformlarda yapılan işlemlerde, platformun müşterileri arasında fiilen bu işlemler gerçekleşmekte olup, müşterilerin bir kripto varlık hesabına ihtiyaçları bulunmamaktadır. Platformlar müşterileri adına birer cari hesap açmakta ve işlemler bu hesaplar üzerinden gerçekleştirilmektedir (Yılmaz Öz, 2022: 168). Platformlarda müşterilerin ayrı ayrı kripto varlık cüzdanları bulunmamakta, platformların tüm müşterilerin varlıklarını içeren kendi kripto varlık cüzdanları bulunmaktadır. Bu noktada kripto para transferi için bir dijital cüzdana (wallet) sahip olmak gerektiğini belirtmek gereklidir. Kullanıcı cüzdanı kendisi yönetebiliyor ve tek başına ona erişebiliyorsa “gözetimsiz cüzdan (non-custodial wallet)” olarak nitelendirilmekte olup, kripto para cüzdanının özel anahtarı ve buna tanınan tüm yetkiler yalnızca kullanıcıdadır. Kripto para birimlerine tek başına erişimi olan kripto para platformu gibi üçüncü bir tarafça yönetilmesi halinde “gözetimli cüzdan (custodial wallet)” söz konusu olmaktadır (Başara Turan, 2023: 19).

Gözetimli cüzdan (custodial wallet) hesabında tutulan kripto varlıkların hangi müşterilere ait olduğu, konu platformlar nezdinde tutulan müşteri cari hesapları detayında mevcuttur. Bu nedenle de murise ilişkin kripto varlık bilgisinin bu hesaplardan çıkartılması, bir banka cari hesabının dökümünden farksız olup mirasçılar ve idare tarafından tespiti de oldukça kolaydır. Dolayısıyla murisin bu platformlarda bir varlığı bulunduğunda veraset ilamıyla terekenin teslim edileceği mirasçılarının tespiti dolayısıyla veraset ve intikal vergisinin mükellefi kolayca belirlenebilmektedir (Yılmaz Öz, 2022: 168). Bunun nedeni Türkiye’de yerleşik bir kripto para borsası aracılığıyla işlem yapılması esnasında genellikle kimlik tespitine yönelik bilgilerin alınması ve bir banka ile yapılan sözleşmeye benzer şekilde bu aracı kuruluşların varlıkların detaylarına erişiminin mümkün olmasıdır (Başara Turan, 2023: 24). Nitekim çalışmada yer verilen özeldede bu konudaki bir kripto paranın mirasçılara intikaline ilişkin olup, VİV’nun 17. maddesi çerçevesinde mirasçılarının vergilerin ödendiğine ilişkin olarak platformlara vergi dairesinden alınan bir yazının sunulmaması halinde, ilgili platform(lar) tarafından daha sonra ödenecek vergiye mahsuben yüzde beş oranında tevkifat yapıldıktan sonra kalan tutarın mirasçılara ödeneceği ifade edilmektedir.

Murisin Türkiye’de dışında faaliyet gösteren kripto para borsalarında varlık edinmiş olması halinde bu malvarlığının varisler tarafından beyan edilmediği durumlarda idare tarafından tespit edilmesinde güçlükler mevcuttur. Bununla birlikte kripto

varlıklara ilişkin bilgi değişimi konusunda OECD tarafından yapılan çalışmaların (Kripto Varlık Raporlama Çerçevesi ve Ortak Raporlama Standardı) gerek ülkemizin de gerekse üye diğer ülkeler tarafından izlendiği ve bu süreçte belirlenen çerçevenin vergi idareleri açısından şeffaflığın sağlanmasında kullanılabilir yeni bir mekanizmaya kavuşturacağı öngörülmektedir (Yılmaz Öz, 2022: 169).

Miras bırakanın herhangi bir borsa aracılığı olmaksızın işlemlerini gerçekleştirdiği ve varlıklarını gözetimsiz (non custodial) bir dijital cüzdanda sakladığı durumlarda mirasçıların bu kripto paraların varlığından haberdar olmaları bunlara erişim için yeterli olmayabilecektir. Gözetimli dijital cüzdanlarda saklanan varlıklardan farklı olarak bu tür kripto varlıkların miras bırakılması durumunda mirasçıların cüzdandaki varlıklarla ilgili bilgi almak için başvuracağı bir kripto para platformu bulunmamaktadır (Başara Turan, 2023: 24). Bu tür varlıkların saklandığı murisin kendisine ait gözetimsiz bir dijital cüzdanda saklanması açısından internet/ağ bağlantısı olan cüzdanlar açık cüzdan, bir internet bağlantısı olmadan saklama işlevi yapan dijital cüzdanlar ise soğuk cüzdan olarak sınıflandırılmaktadır. Bu dijital cüzdanların sahiplerine anonimlik kazandırma özelliği dolayısıyla bunlar içerisinde yer alan varlıkların mirasa konu olması halinde ancak varislerin gönüllü beyanın söz konusu olması halinde veraset intikal vergisi ödenmesi söz konusu olacaktır. Aksi halde bu varlıkların Gelir İdaresi tarafından tespiti şu an için mümkün görünmemektedir. Bununla birlikte teknolojik gelişmelerin ilerlemesiyle bu varlıkların tespitinin ve takibinin idare tarafından yapılabilmesiyle birlikte bu değerler veraset ve intikal vergisinin konusuna girdiğinden beyan edilip edilmediğinin kontrolü yapılması gündeme gelebilecektir (Yılmaz Öz, 2022: 169).

Murisin mülkiyetine konu diğer eşyalardan farklı olarak, sahip olduğu kripto varlıkların herkese açık bir kayda veya sicile kayıtlı olmaması dolayısıyla mirasçılar tarafından bilinemediği veya bilinmesi halinde bile murisin özel şifrelerine sahip olunmadığı durumlarda, mirasçılara intikal eden bir mal söz konusu olmayacağından beyan edilmesi de mümkün olmayacaktır (Blockchain TR, 2021: 74). Daha önce de belirtildiği gibi gözetimsiz dijital cüzdan kullanılan durumlarda (murisin soğuk cüzdan hesabının olması veya Metamask, Trustwallet merkeziyetsiz borsalara erişim imkânı sağlayan ve varlıklar üzerinde tam kontrol sağlayan gözetimsiz dijital (sıcak) cüzdan) bu cüzdanlardaki varlıklara erişim için gerekli bilgilerin alınması amacıyla başvurulabilecek bir kripto para platformu, özel kurum ya da kamu otoritesi bulunmamaktadır. Dolayısıyla bazı cüzdanlara erişim amacıyla üst üste yanlış şifre (PIN) girişi denemelerinin yapılması halinde cüzdanda bulunan anahtar çifti silindiğinden kripto paraların tamamen kaybolma riski oldukça yüksektir (Başara Turan, 2023: 24).

Özellikle murisin gözetimsiz cüzdan sahibi olduğu bu gibi durumlarda varislerin kripto varlıklara erişimde sorun yaşanmaması açısından mevcut kripto paraların ve cüzdanların kayıtlarının yanı sıra, cüzdan şifre (PIN) bilgisinin ve anahtar kelimenin muhafaza edildiği yerin bilgisinin de yer aldığı bir kripto erişim planının oluşturulması önerilmektedir (Başara Turan, 2023: 25). Bu şekilde oluşturulan kripto erişim planının bulunduğu yer bilgisine vasiyetnamede yer verilmesi ancak özel anahtar şifre ya da cüzdan erişim bilgilerinin açıkça belirtilmemesi ise vasiyetnameye ulaşan mirasçı,

vasiyeti yerine getirme görevlisi ya da üçüncü bir kişinin bu bilgilerle kripto varlıklara erişerek başka adreslere aktarı yapabilme olasılığının önüne geçmek noktasında kritik önemdedir. Bu açıdan yetkisi olmayan bir kişi tarafından bu tip bir kötüye kullanımın ortada kaldırılmasını sağlamak için izlenebilecek yollardan birisi de bir işlemi gerçekleştirmek ve tamamlamak için birden çok özel anahtar gerektiren çoklu imza yönteminin kullanımıyla mirasçılarının birlikte hareket etmesinin sağlanmasıdır. Bu yöntemle göre rasgele şekilde seçilen 12 ile 24 karakter arasında değişebilen bir anahtar kelime üç parçaya bölünerek sağlığında üç mirasçısına dağıtılabilmektedir. Mirasçılar anahtar kelime vasıtası ile cüzdani yükleyip kripto paralara erişebilmek için birlikte hareket etmek durumundadır (Başara Turan, 2023: 25).

Öte yandan varisin gözetimsiz cüzdana ulaşmasını sağlayacak murise ait şifre, PIN, kurtarma şifresi gibi bilgilerin bilinmemesi halinde söz konusu cüzdana erişim mümkün olmadığından kripto varlıklara da ulaşmak söz konusu olmayacaktır. Bu tip cüzdanlarda kimlik bilgileri olmaksızın işlem yapıldığından şifre, PIN, özel anahtarların bilinmesi önem taşımaktadır. Bu noktada önem taşıyan bir başka husus ise kripto varlıkların tereke hesabında yer alabilmesi için miras bırakanın ne miktarda kripto varlığa sahip olduğunun bilinmesi ve bunlar üzerinde tasarruf edilebilmesi için gerekli olan şifrelerin mirasçılar tarafından erişilebilir durumda olmasıdır. Zira kripto varlıkların sadece varlıklarının bilinmesi yeterli olmayıp mirasçılarının bu varlıklara nasıl erişileceğini biliyor olması gerekmektedir (Topal, 2021).

4.2. Kripto Varlıkların Veraset İntikal Vergisine Konu Olması Halinde Vergiye Tabi Değerin Durumu

VİVK'nun 10'uncu maddesinde intikal eden malların değerinin bu madde uyarınca tespit edileceği, hüküm bulunmaması durumunda ise Vergi Usul Kanunu (VUK) hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. Bununla birlikte, VİVK'da gerekse de VUK'da kripto varlıkların hangi değerle değerlendirileceğine ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Bu noktada, kripto varlıkların veraset ve intikal vergisine konu olması halinde; verginin konusuna ve mükellefe ilişkin hususlar bir şekilde netleştirilse de verginin üzerinden hesaplanacağı değer, başka bir ifadeyle matrahın tespiti konusunda açıklık bulunmamaktadır.

Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından verilen ve yukarıda tarih ve sayı bilgileri belirtilen özelgede; *"...eşiniz ...'nın 31/5/2019 tarihinde vefat ettiği, murisin internet üzerinden Bitcoin alım-satımı ve transferi işini yapan ... A.Ş. kullanıcısı olduğu ve şirketin sisteminde kayıtlı bulunan ...no.lu hesabında 0,02 TL ile 0.40420899 adet Bitcoin bulunduğu, murisin hesabında bulunan söz konusu Bitcoin varlığının ölüm tarihi itibarıyla toplam değerinin 20.540,30 TL... ...muris ...'ya ait ...A.Ş. hesabında bulunan Bitcoin varlığının toplam değerinin mirasçılar tarafından veraset ve intikal vergisi beyannamesi ile beyan edilmesi ve tahakkuk edecek verginin ödenmesi halinde ilişik kesme belgesinin verilmesi gerekmekte olup, mirasçılarca beyanname verilmemesi durumunda ise daha sonra ödenecek vergiye mahsuben ... A.Ş. tarafından (yüzde beş) %5 oranında tevkifat*

yapıldıktan sonra kalan miktarın mirasçılara ödenmesi...” şeklinde görüşünü ifade eden İdare, kripto varlığın bulunduğu şirketin kayıtlarına göre tespit edilen TL değerinin veraset ve intikal vergisi açısından matrahı oluşturduğu belirtilmiştir. Ancak buradaki TL değerinin nasıl hesaplanacağına ilişkin olarak herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Bu açıdan kripto varlıkların Veraset İntikal Vergisine konu hale gelmesi durumunda vergiye tabi değer belirlenmesine ilişkin olarak, hangi kripto varlık fiyatının esas alınacağı, stopaj için kripto varlıkların nasıl paraya çevrileceği gibi konular yasal zeminde düzenlenmediğinden bir boşluk söz konusudur.

4.3. Kripto Varlıkların Veraset İntikal Vergisine Konu Olması Halinde Alım Satıma Aracılık Eden Platformların Sorumluluğu

GİB tarafından verilen özeldede platformların bünyelerinde buldukları kripto varlığı mirasçılarının tasarrufuna bırakabilmek için verginin ödendiğine ilişkin belgeyi temin etmeleri gerektiği ya da VİVK’un 17. maddesi uyarınca varlığın toplam TL karşılığı üzerinden %5 vergi tevkif edip bakiyesini mirasçıya vergiyi ise vergi dairesine yatırmaları gerektiği belirtilmektedir. Özelgenin varlığı mevcut düzenlemeler altında kripto varlıkların alım satımına aracılık yapan platformları bu şekilde işlem yapmaya yönlendirmektedir.

Bununla birlikte özelge ile verilen görüş verginin nasıl hesaplanacağı ve birden fazla kripto varlık varsa stopajın ne şekilde yapılacağı konusunda açıklık içermemektedir. Nitekim özelge sadece tereddüt yaşanan konuya ilişkin olduğundan genel olarak kanunda yer alması gereken ve beklenen düzenlemelerin bu kapsamda yer almaması da tabiidir. Dolayısıyla bu konudaki eksikliklerin de VİVK’da bu konuda yapılacak düzenlemelerle kanunen açıklığa kavuşturulması daha doğru bir yaklaşım olacaktır.

4.4. İvazsız İntikallerin Durumunun Değerlendirilmesi

Kripto varlıkların veraset yoluyla intikalinin vergilendirilmesinde yaşanan güçlüklerle benzer durumlar ivazsız intikaller açısından da söz konusu olmaktadır. Nitekim kripto varlık kapsamında yer alan en geniş grup olan kripto paralar, blokzincir, dağıtık defter veya benzeri teknolojilerin kullanımı yoluyla elde edilen, merkezi olmayan alım satım platformlarında dünyanın yerine transferi mümkün olan, fiyatı serbest piyasaya göre değişen ve merkezi bir otoriteden bağımsız şekilde kimse tarafından belirlenmeyen dijital varlıklar niteliğinde olduklarından geleneksel yatırım araçlarından farklı olarak değerleri belirlenirken piyasa değeri, borsa fiyatı, emsal bedeli gibi değerlendirme ölçüleriyle hesaplama yapmak güçleşmektedir. Ayrıca kripto paraların değerinde yaşanan ani dalgalanmalar göz önüne alındığında bu paraların işlem gördüğü platformlardaki piyasa değerinin değerlendirme ölçütü olarak kullanılması uygun bir yaklaşım olarak görülmemektedir.

Kripto varlık proje ekiplerinin, ücretsiz olarak veya talep formu doldurulması, sosyal medya paylaşımı ya da bu paylaşımların beğenilmesi gibi bazı şartların yerine

getirilmesi sonucu kullanıcılara ücretsiz olarak kripto varlık dağıtması (hediye token veya NFT -non-fungible token) airdrop olarak bilinmektedir. Bu durumda ivazsız şekilde elde edilen hediye coin veya NFT'ler de veraset ve intikal vergisinin konusuna girmektedir. İvazsız şekilde elde edilen hediye coin veya NFT'lerin değerinin VİVK'nin 4. maddesinde belirtilen istisna tutarını aşması halinde, bunları iktisap eden kişilerce beyan edilmesi gerekliliği doğmaktadır. Buna karşın söz konusu hediye coin ve NFT'lerin değerlerinin nasıl belirleneceği ve değerlendirme açısından hangi tarihteki değerlerin baz alınacağı konusunda bir netlik bulunmamaktadır. İvazsız şekilde intikal eden kripto varlıkların değeri tespit edilirken ortaya çıkan sorunlar özellikle NFT'ler açısından daha belirgin şekilde ortaya çıkmaktadır.

Bu durumun nedeni NFT'lerin dijital nitelikli ve benzersiz yapıdaki sanat eseri özelliği de taşıyabilen yapılar olmasından kaynaklanmaktadır. Mirasa konu sanat eserleri bakımından bu durum telif hakları ile birlikte değerlendirildiğinde NFT'ler, "gayri maddi hak" olarak kabul edilmektedir. Her ne kadar NFT'ler özellikleri gereği bir kaynak varlığı eşlenmek suretiyle çıkarılan ikame edilemez nitelikteki dijital varlıklar olsalar da sanat eseri niteliği taşıyan NFT'lerde esas olan bu maddi ögeye anlam veren insanın yaratıcı kimliği ve üzerindeki hakkıdır. VİVK'nun 10/2-c hükmünce menkul mallar rayiç bedelle değerlendirilir. Rayiç bedel ise VUK'nun 266'ncı maddesinde bir iktisadi kıymetin değerlendirme günündeki normal alım satım değeridir. Değerleme günü ise VİVK'nun 11'inci maddesinde ölüm yoluyla vuku bulan intikallerde "mirasın açıldığı gün" olarak tanımlanmıştır. Mirasın açıldığı gün ise "ölümün vuku bulduğu gün" olarak belirlenmiştir. (MK md.575). Mükellef, ilk tarihyata konu beyanında kendisine intikal edecek NFT'yi "rayiç bedel" ile (bir iktisadi kıymetin değerlendirme günündeki normal alım satım değeri üzerinden) bir anlamda bunun bir borsası da olmadığından bu malın piyasada kabul göreceği bir değer üzerinden beyan edecek, İdarece yapılacak ikinci tarihyatta ise bu varlığın değeri VUK'nun 293'üncü maddesi uyarınca "emsal bedel" üzerinden, VUK'nun 267'nci maddesi hükmünce de 3'üncü sıradan takdir esası ile takdir komisyonu tarafından belirlenecektir. NFT pazar yerleri, yasal bir statüleri mevcut durumda olmayan, kripto varlık platformları gibi, rayiç bedelinin tespitine imkân verecek konumda yerler değildir. Bu noktada NFT'ler ikame edilemez nitelikte kıymetler olduklarından emsal bedel tespiti veya rayiç değerlerini belirlemesinin yapılması da teknik bilgi ve uzmanlık gerektirecektir.

Benzer bir durum NFT'lerin ivazsız şekilde edinimleri açısından da geçerlidir. İvazsız şekilde elde edilen NFT'lerin değerinin, VİVK'nun md.4/1-d hükmünde belirtilen istisna tutarını (2023 yılı için 23.387 TL'dir) aşması halinde, bu devir intikal vergisine tabi olacaktır. Verginin mükellefi, VİVK.'nun 5. maddesine göre kendisine ivazsız şekilde değer intikal eden (hediye NFT'leri alan) kişidir. Verginin matrahını belirlemek bakımından esas alınacak gün ise bu kişinin VİVK.'nun 11. maddesine göre hükmünce NFT'leri hukuken iktisap ettiği gün olacaktır. Bunu tespit edebilmek için, hediye NFT'nin kişinin kripto varlık cüzdanına yüklendiği günü değil, bu NFT üzerinde hukuken tasarrufla bulunacağı günü esas almak doğru olacaktır. Nitekim uygulamada hediye NFT bu kişinin cüzdanına girmekle birlikte, belli süre satma yasağı gibi kısıtlamaları söz konusu

olabildiğinden bunların da intikal tarihini tespit etmek bakımından ayrıca değerlendirilmesi gerekebilecektir. Öte yandan hediye NFT'nin intikal gününü tespit etmek önemli olmakla birlikte, bu tarihte hediye NFT'nin değerini tespit etmek de misli kripto varlıklara göre çok daha zor olacaktır. Dolayısıyla NFT'lerin veraset yoluyla intikalinde de ortaya çıkan benzersiz bir kripto varlık olması dolayısıyla fiyatına emsal alınabilecek, bir başka kıymetin bulunmaması sorunu burada da ortaya çıkmaktadır.

5. Sonuç

Birçok hukuk sisteminde yaygınlaşan ve geniş anlamda dijital varlıklar üzerindeki hakların devrini ifade eden yeni bir hukuk terimi olan "dijital miras" kavramı teknolojinin insan hayatındaki yerinin artmasıyla birlikte yeni olmasına rağmen önemini hissettirmiştir. Literatürde farklı şekillerde tanımlanan dijital miras kavramını, miras bırakana ait dijital varlıklardan mirasa elverişli olan dijital değerlerin tamamı olarak ifade etmek mümkündür. Dijital miras kavramının ana ekseninde bulunan dijital varlıklar kapsamına dijital platformlarda yer alan fotoğraflar, videolar, sosyal medya hesapları, e-posta hesapları, internet siteleri, alan adları, dijital bankacılık hesapları, Bitcoin, Ethereum gibi kripto paralar, NFT'ler, dijital cüzdanlar, online oyun hesapları gibi dijital ortamda üretilip saklanan her türlü dijital nitelikli veri girmektedir. Teknolojinin sürekli gelişmesi dijital varlıkların da kapsamına giren unsurların çeşitliliğinin artması sonucuna yol açtığından "dijital varlık" tanımı da farklılaşmakta ve üzerinde uzlaşa sağlanan bir tanım yapmak güçleşmektedir. Dijital varlıkların, dijital ortamda üretilen, depolanan ve devredilen her türlü veri olduğundan hareketle dijital miras kavramına ilişkin bir inceleme kolaylığı da sağlanabilmesi açısından literatürde dijital varlıklara ilişkin farklı sınıflandırmalar yapılmıştır. Bu varlıkların miras bırakan tarafından ekonomik bir amaçla kullanılmış olup olmaması ve bunların objektif bir piyasa değerine sahip olma durumuna göre ticari, kişisel ve karma nitelikli olmak üzere üçlü bir ayrıma tabi tutulabilmektedir. Bu ayrımın önemi dijital varlıkların mirasa konu edilebilirliği açısından önem taşımaktadır. Nitekim miras hukuku hükümleri açısından mirasın intikaline ilişkin hükümler incelendiğinde (MK 599 md) para ile ölçülebilir değere sahip olmanın temel kriter kabul edildiği, bu bağlamda miras bırakana ait ve para ile ölçülebilir bir değere sahip olan özel hukuka ilişkin tüm değerlerin mirasa konu olabildiği ancak miras bırakana ait olmakla birlikte para ile ölçülebilir bir değere sahip olmayan ve özellikle miras bırakanın kişiliğine bağlı değerlerin miras yoluyla intikale elverişli olmadığı anlaşılmaktadır.

Ayrıca dijital varlıklar açısından yapılan bir diğer ayrım ise bu varlıkların kriptografiye ve dağıtık defter teknolojisine ya da benzer nitelikli bir teknolojiye dayanıp dayanmadığından hareketle yapılmaktadır. Böyle bir teknolojiye dayanmayan sosyal medya hesapları, bulut depolama alanları, alan adları, e-kitaplar, bloglar, internet eğitimleri, dijital müzikler kripto olmayan dijital varlık olarak nitelendirilmekteyken, kripto varlıklar kendi içinde geniş bir kategori olan kripto paralar ve tokenler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Kripto paralar içinde Bitcoin, Ethereum gibi ana coinlerin yanı sıra Tether (USDT) gibi stable coinler, Dogecoin, Cardano gibi altcoinler de yer almaktadır.

Başka bir kripto para biriminin blokzincirinin üzerinde çalışan belirli dijital varlıkları tanımlamak için kullanılan tokenler; ödeme tipi, hizmet tipi ve menkul kıymet tipi ve son olarak NFT'leri kapsamaktadır.

Kapsamına giren unsurlar göz önüne alındığında kripto varlıkların bir mali güç göstergesi olduğu ve ekonomik değeri olduğu açıktır. Bununla birlikte kripto varlıkların hukuki niteliği konusunda TMK, Türk Ticaret Kanunu (TTK), Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK) gibi temel kanunlarda herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Kripto varlıkların mevcut hukuki düzenlemeler çerçevesinde para, emtia ya da gayri maddi varlık şeklinde sınıflandırılmak suretiyle değerlendirilmesinin hukuki ve vergisel açıdan ihtiyaca cevap vermeyeceği, bu noktada söz konusu varlıkların özellikleri, kullanım amaçları, teknolojide yaşanan gelişimin hızı göz önünde bulundurularak yeni bir tanımlama yapılarak vergilendirmeye ilişkin düzenlemelerin de bu tanım çerçevesinde yapılmasının yerinde bir yaklaşım olacağı öngörülmektedir. Bu bağlamda sürekli gelişen ve değişen sanal niteliği ön plandaki dijital varlıkların kripto varlıkları da kapsayacak şekilde vergi mevzuatımızda "dijital varlık" olarak tanımlanması en temel adım olarak görülmektedir. Hindistan'da 2022 yılında "Finance Bill" ile yapılan "sanal dijital varlık" kavramı oldukça detaylı ve gelecek teknolojileri de kapsayıcı nitelikte olduğundan gelir idarelerine hız kazandırması açısından örnek alınabilecek niteliktedir. Bu varlıkların hukuki niteliklerinin vergi dışında ilgili oldukları Medeni Kanun, Ticaret Kanunu, Borçlar Kanunu, FSEK gibi temel kanunlar çerçevesinde yapılması da önem taşımaktadır. Zira varlığın henüz ilgili kanunda tanımı ve hukuki durumuna ilişkin düzenlemeler mevcut değilken vergi kanunları çerçevesinde vergilendirme yapılmasında güçlükler ortaya çıkmaktadır.

Bu noktada dijital varlıklara ilişkin Medeni Kanun'un miras hukukuna ilişkin hükümlerinde netlik olmayışı, dijital varlık kapsamındaki kripto varlıkların veraset intikal vergisi açısından değerlendirilmesi noktasında da kendisini göstermektedir. Hukuki nitelik konusundaki belirsizliğe ek olarak kripto varlıkların veraset intikal vergisine konu olması açısından ortaya çıkan sorunlar;

- Murisin mülkiyetindeki diğer eşyalardan farklı olarak, sahip olduğu kripto varlıkların herhangi bir aleni kayda veya sicile kayıtlı olmaması nedenleriyle; varisler tarafından bu varlıkların bilinemediği ya da bilinse dahi murisin özel şifrelerine sahip olunmadığı durumda mirasçılara intikal eden bir mal da söz konusu olmayacağından bunların beyan edilmesinin mümkün olmaması,

- Kripto varlıkların misli olanlarına göre murisin terekesinde NFT'lerin de miras bırakıldığının tespit edilmesi halinde bu varlığın da VİV'ne konu olacağı açık olmakla birlikte NFT'lerin VİVK yönünden nasıl beyan edilecekleri noktasından netlik olmaması. (Miras bırakılan NFT'nin dijital sanat eseri olduğu düşünüldüğünde, fiziki konumdaki tabloların durumuyla yakınsayarak VİV md.2/1-b hükmü gereği "mal" olarak değerlendirilme yapıldığında VİVK'nun tanımında "Mal" tabiri, mülkiyete mevzu olabilen menkul ve gayrimenkul şeylerle mameleke girebilen sair bütün hakları ve alacakları" ifade ettiği görülmektedir. TCMB Yönetmeliğine benzer bir kripto varlık tanımının vergi

mevzuatımızda da benimsendiği durumda bu varlıkların “gayri maddi varlık” olarak yine aynı kapsama gireceği anlaşılmaktadır).

- Mükellefin, ilk tarihyata konu beyanında kendisine intikal edecek NFT’yi “rayiç bedel” ile (bir iktisadi kıymetin değerlendirme günündeki normal alım satım değeri üzerinden) yani bir anlamda bunun bir borsası da olmadığından bu malın piyasada kabul göreceği bir değer üzerinden beyan etmesi, idarece yapılacak ikinci tarihyatta ise bu varlığın değerinin VUK’nun 293’üncü maddesi uyarınca “emsal bedel” üzerinden, VUK’nun 267’nci maddesi hükmünce de 3’üncü sıradan takdir esası ile takdir komisyonu tarafından belirlenmesi,

- NFT pazar yerlerinin, henüz yasal bir statüleri bulunmayan (misli kripto varlık platformlarına ilişkin yapılacak düzenlemenin bu platformları kavramaması kuvvetle muhtemeldir) kripto varlık platformları gibi yoğun işlem hacimleriyle rayiç bedelinin tespitine imkân verecek konumda yerleri olmaması. Öte yandan NFT’lerin ikame edilemez nitelikte kıymetler olması dolayısıyla emsal veya rayiç değerlerinin belirlenmesi için konuya özel ayrı uzmanlık gerektiren durumların ortaya çıkması şeklinde sıralanabilecektir.

Dolayısıyla öncelikle kripto varlıkların vergi mevzuatımızda ayrı bir varlık sınıfı olarak tanımlanması ve bu varlıkların özelliklerine, kullanım amaçlarına, işlem gördüğü piyasalara göre değerlendirme ölçülerinin belirlenerek vergilemeye ilişkin düzenlemelerin kanun ile yapılması bu alanda yaşanan sorunların önemli çözülmesini sağlayacaktır. Bu adımın sonrasında veraset ve intikal vergisi özelinde izlenecek süreçte,

- Kripto varlıkların varsa borsa rayici ile değerlendirilmesi; borsa rayicinin bulunmaması durumunda ise emsal bedel ile değerlendirilmesi ve bu değerlemenin bağımsız ve bu alanda uzman bilirkişilerce yapılması,

- Mirasçılar açısından vergilendirme sürecinde hukuki veya ekonomik tasarruftan hangisi önce gerçekleşmişse o aşamanın dikkate alınması,

- Değerleme işlemlerinde uygulanacak borsa rayicinin ve emsal bedelin tespit edilmesine ilişkin olarak uygulamada tereddüt oluşturmayacak şekilde mevzuatın düzenlenmesi sistemin sağlıklı işlemlerini sağlayabilecektir.

Öte yandan veraset ve intikal vergisi başta olmak üzere özellikle kripto varlık alım satımında bulunan kişilerin vergilendirilmesi için uluslararası anlaşmalarla bu konuda ülkeler arası bilgi değişiminin sağlanmasına yönelik iş birliği yapılması ve vergileme düzenlemelerine ilişkin olarak ülkeler arası uyumun sağlanmasına dikkat edilmesi önemlidir. Aksi takdirde Türkiye açısından durumu değerlendirildiğinde;

Yabancı borsalarda işlem yapan kişilerle Türkiye’de yerleşik borsalarda işlem yapan kişilerin vergi yükü arasında farklılıkların oluşması söz konusu olacaktır. Veraset ve intikal vergisi açısından mirasçıların kripto varlık üzerinde tasarruf imkânı bulunmuyorken vergilemeye tabi tutulması kanunun amacına ters düşmektedir. Bu noktada kripto varlıkların muhafaza koşulları ve mirasçılarının bunlar üzerindeki tasarruf durumuna göre

düzenlemeler yapılması hukuki açıdan kanunun günümüz koşullarına uyumu açısından bir gereklilik olarak görülmektedir.

Veraset ve intikal vergisi açısından beyan usulünde mükelleflere vergi indirimleri tanınırken beyan yükümlülüğünden kaçınanlar için cezai yaptırımların arttırılmasının yanı sıra kripto varlıkların borsa rayıcı yoksa ilk tarhiyatta beyana konu edilmemesi, bu noktada hem verginin güncel koşullara uyumunu arttırmak hem de mükelleflerin bu vergiye uyum seviyesini arttırmak için önerilebilecektir.

Etik Kurul Onayı: Etik kurul belgesi gerektiren bir çalışma değildir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları:

Burçin Bozdoğanoglu ^{ID} - Fikir ve Amaç, Planlama ve Tasarım, Veri Toplama, Veri Analizi ve Tartışma, Literatür ve Atıf, Yazım ve Format, Son Onay ve Sorumluluk, Genel Katkı Düzeyi - % 100.

Çıkar Çatışması: Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Kaynakça

- Altındal, H. & Aslan, E.Y. (2021). "Türk Hukukunda Dijital Miras: Karşılaşılan Sorunlar ve Uluslararası Uygulamalar Çerçevesinde Bazı Çözüm Önerileri". *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 15(1), 313-351.
- Akçaal, M. (2022). "NFT (Değiştirilemeyen Jeton) Sanat Eserlerinin Miras Yoluyla Geçmesi". *TBB Dergisi*, 2022(159), 363-396.
- Akkanat, H. (2004). *Ölümün Özel Hukuk İlişkilerine Etkisi*. İstanbul: Filiz Kitapevi.
- Babeau, D., Gavrila, A. & Valerica, M. (2009). "Strategic Outlines: Between Value and Digital Assets Management". *Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomic*, 1(11), 318-324.
- Başara Turan, G. (2023). "Kripto Paralarla İlgili Miras Hukukuna Özgü Meseleler". *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 14(1), 15-30.
- Berlee, A. (2017). "Digital Inheritance in the Netherlands". *Journal of European Consumer and Market Law*, 6, 256-260. <https://ssrn.com/abstract=3082802>
- Bilgili, F. & Cengil, M. F. (2019). "Bitcoin Özelinde Kripto Paraların Eşya Niteliği Sorunu". *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2017(1), 69-121.
- Blockchain TR. (2021). *Kripto Varlıkların Vergi, Muhasebe ve Denetim Yönünden İncelenmesi Raporu*. Türkiye Bilişim Vakfı. <https://bctr.org/vergi-muhasebe-ve-denetim/>, (Erişim: 02.09.2023)
- Büyüksağış, E., Özyiğit, S., Falay Mirkelam, S., Buldağ, İ.E. & Okur, M.S. (2021). "Dijital Varlıkların Miras Yoluyla İntikali". *Yargıtay Dergisi*, 47(2), 337-408.

- Eren, F. & Yücer Aktürk, İ. (2021). *Türk Miras Hukuku* (4. Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları.
- European Commission (2020). *Regulation of the European Parliament and of the Council on Markets in Crypto-Assets, and amending Directive (EU) 2019/1937*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/uri=CELEX%3A52020PC0593>, (Erişim: 24.08.2023)
- Farooqui, M.O., Sharma, B. & Gupta, D. (2022). "Inheritance of Digital Assets: Analyzing the Concept of Digital Inheritance on Social Media Platforms". *Novum Jus*, 16(3), 413-423.
- Gürbüz, C.E. (2023). "Dijital Varlıkların Miras Yoluyla İntikali". *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 29(1), 840-875.
- Harbinja, E. (2017). *Legal aspects of transmission of digital assets on death*. [Doctoral thesis, University of Strathclyde]. http://digitool.lib.strath.ac.uk/R/?func=dbin-jump-full&object_id=28644, (Erişim: 21.04.2023)
- Herzog S. (2019). *Nachfolgerecht, Der digitale Nachlass* (2. Baskı) aktaran İleri, Ç. (2020). "Dijital Miras'-Alman Federal Mahkemesi'nin 'Facebook' Kararı Üzerine Bir İnceleme". *TBB Dergisi*, 2020(146), 123-152.
- İleri, Ç. (2020). "Dijital Miras'-Alman Federal Mahkemesi'nin 'Facebook' Kararı Üzerine Bir İnceleme". *TBB Dergisi*, 2020(146), 123-152.
- İmre, Z. & Erman, H. (2017). *Miras Hukuku* (13. Basım). İstanbul: Der Yayınları.
- Karamanlıoğlu, A. (2021). "Son Gelişmeler Işığında Kripto paraların Hukuki Niteliği ve Kripto para Borsalarına Dair Tespit ve Öneriler". *KHAS Hukuk Bülteni*, <https://hukukbulteni.khas.edu.tr/bulten/45>, (Erişim: 21.06.2023)
- Kharitonova, S.J. (2021). "Digital Assets and Digital Inheritance". *Law & Digital Technologies*, 1(19-26). doi: 10.18254/S123456780015732-6
- Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987). *Miras Hukuku*. (3. Bası) İstanbul: Filiz Kitapevi.
- Kuzeyli Dayanç, N. & Töremiş, E. (2022). "Kripto varlıkların Hukuki Niteliği". *Vergi Sorunları*, 42(494), 63-77.
- Nelson, D. (2013). "The Challenge of Digital Estate Administration for Executors", <https://www.oba.org/getmedia/f0a7ee2f-302e-4ed4-b756-d6d72c53abeb/2013-Daniel-Nelson-Widdifield-Award.pdf>, (Erişim: 20.09.2023)
- OECD (2022). *Crypto-Asset Reporting Framework and Amendments to the Common Reporting Standart*. 22 March-29 April 2022, <https://www.oecd.org/tax/exchange-of-tax-information/public-consultation-document-crypto-asset-reporting-framework-and-amendments-to-the-common-reporting-standard.pdf>, (Erişim:26.05.2023).
- Öztan, F. (2008). *Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Pinch, R. (2015). "Protecting Digital Assets after Death: Issues to Consider in Planning for Your Digital Estate". *Wayne Law Review*, 60(2), 545-566.
- Sannikova, L. & Kharitonova J. (2018a). "The legal entity of new digital assets". *Law*, 9, 86-95.
- Sannikova, L. & Kharitonova J. (2018b). "Protection of digital assets as property value". *Economy and Law*, 5, 26-35.
- Santos Moron, M. (2018). "The So-Called Digital Inheritance": Need of Regulation: Study of Spanish and Comparative Law". *Cuadernos Derecho Transnacionala*, 10(1), 413-438.

- Sarıdağ, G.O. (2022). "Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 6.Hukuk Dairesi'nin 13.11.2020 Tarihli Kararı Çerçevesinde Dijital Terekenin Kapsamının İncelenmesi". *Bilişim Hukuku Dergisi*, 4(2), 191-232.
- Topal, Y. (2021, Eylül 27). Miras Kalan Kripto para Vergilendirilir mi?. *Alomaliye.com*. <https://www.alomaliye.com/2021/09/27/miras-kalan-kripto-para-vergilendirilir-mi/#:~:text=23.09.2020%20tarih%20ve%2060938891,ile%20beyan%20edilmesi%20ger%20ektir.%C4%9Fi%20belirtilmi%C5%9Ftir>. (Erişim:03.05.2023)
- Turan Başara, G. (2023). "Kripto Paralarla İlgili Miras Hukukuna Özgü Meseleler". *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 14(1), 15-30.
- UK Law Commission (2022). Digital Assets: Consultation Paper, Law Com No.256, <https://s3-eu-west-2.amazonaws.com/lawcomprodstorage11jsxou24uy7q/uploads/2022/07/Digital-Assets-Consultation-Paper-Law-Commission-1.pdf>, (Erişim: 26.08.2023).
- Yılmaz Öz, T. (2022). "Kripto varlıkların Diğer Vergiler Yönünden Değerlendirilmesi". *Vergi Sorunları*, 42(494), 165-175.
- Yüce, Ç. (2022). "Kripto Varlıkların Vergilendirilmesi (Diğer Ülke Uygulamaları ve Türkiye İçin Öneriler)". *Vergi Sorunları*, 42(494), 106-122.